

AAN DE RAAD

Datum opgesteld	30 mei 2023	Behandelend ambtenaar	P. van der Ploeg/B. Postma
Datum agendering	29 juni 2023	E-mailadres	b.postma@waadhoeke.nl
Onderwerp	Actualisatie supermarktbeleid Franeker en binnenstadsvisie Franeker	Telefoonnummer	
Portefeuillehouder	Wethouder Jan Dijkstra		

Samenvatting

Op 3 maart 2022 heeft uw Raad besloten om het supermarktbeleid voor Franeker en de binnenstadsvisie voor de stad Franeker te actualiseren. De reden om dit in samenhang op te pakken is omdat er een duidelijke relatie ligt tussen het supermarktbeleid en de binnenstadsvisie. Het onderzoek naar de actualisatie heeft twee rapporten opgeleverd. Het eerste rapport, een onderzoek naar de optimalisatie naar de supermarktstructuur in Franeker, is middels een memo van 5 juli 2022 aan u ter kennis name aangeboden. Op 1 november 2022 is dit rapport aan u toegelicht via een presentatie. Nu is ook het tweede rapport, 'Actualisatie binnenstadsvisie Franeker' (bijlage 5), gereed. Dit rapport ligt nu ter vaststelling voor. Doel van de binnenstadsvisie is om de gewenste functioneel ruimtelijke structuur (zie paragraaf 2.2) te realiseren, om zo in te kunnen spelen op de veranderende rol van de binnenstad en daarmee een toekomstbestendige binnenstad te creëren.

Voorstel

1. Het huidige supermarktbeleid in Franeker voort te zetten en geen nieuwe supermarkten toe te staan in de stad.
2. De 'Actualisatie Binnenstadsvisie Franeker' vast te stellen.
3. De kosten voor het project 'herinrichting Dijkstraat' te betrekken bij de behandeling van de kadernota van 2024.
4. Te starten met het uitwerken van planvorming voor de projecten 'Vergroenen inrichting binnenstad', 'Zichtbare tuinen en bolwerken' en 'Markeren centrumtrees'.

Inleiding

Op 3 maart 2022 heeft uw Raad besloten om het supermarktbeleid voor Franeker en de binnenstadsvisie voor de stad Franeker te actualiseren (bijlage 1). De reden om dit gezamenlijk op te pakken is omdat er een duidelijke relatie ligt tussen het supermarktbeleid en de binnenstadsvisie. Het onderzoek naar de actualisatie heeft twee rapporten opgeleverd. Het eerste rapport is een onderzoek naar de optimalisatie naar de supermarktstructuur in Franeker. Deze is middels een memo van 5 juli 2022 aan u ter kennis name aangeboden (bijlage 2). Op 1 november 2022 is dit rapport aan u toegelicht middels een presentatie (bijlage 4). Nu is ook het tweede rapport, 'Actualisatie binnenstadsvisie Franeker' (bijlage 5), gereed.

Tijdens de kernteambijeenkomst op 13 april jl. bent u via een presentatie geïnformeerd over de uitkomsten van de Actualisatie. Tijdens de bijeenkomst zijn vragen gesteld / opmerkingen geplaatst over een koopstromenonderzoek, de parkeersituatie in Franeker en het effect van de geactualiseerde binnenstadsvisie voor met name de supermarkten in de omliggende dorpen. Deze onderwerpen zijn in de raadsvoorstel verwerkt zodat uw raad tot een weloverwogen beslissing kan komen.

Voorstel is een standpunt in te nemen t.a.v. de uitbreiding en positionering van supermarkten in Franeker, de 'Actualisatie binnenstadsvisie Franeker' vast te stellen en in te stemmen met de voorgestelde projecten.

Beoogd (meetbaar) effect

Na besluitvorming door de raad:

- Blijft het supermarktbeleid in Franeker van kracht en is er geen ruimte voor vestigingen van nieuwe supermarkten in Franeker.
- Ligt er een geactualiseerde binnenstadsvisie voor Franeker die kaders biedt voor toekomstige ontwikkelingen in de binnenstad.

Motivering

1.1 Het huidige supermarktbeleid is nog steeds actueel.

Het huidige supermarktbeleid voor Franeker waarbij een supermarkt in of tegen de binnenstad aan moet zijn gevestigd is nog steeds actueel. Uit het onderzoek 'Actualisatie supermarktstructuur' (bijlage 2) blijkt dat voor Franeker het combinatiebezoek supermarkt/binnenstad erg belangrijk is. Veel mensen gaan nadat zij de supermarkt hebben bezocht ook nog naar de binnenstad om inkopen te doen en andersom. Indien de mogelijkheid wordt geboden om supermarkten verder van de binnenstad te realiseren zal dit combinatiebezoek afnemen. Dit is in strijd met de doelstellingen van binnenstadsmanagement en gaat ten koste van het behoud van een vitale en levendige binnenstad. Voor een uitgebreide motivering wordt verwezen naar pagina 14 van de Actualisatie Binnenstadsvisie (bijlage 5) en naar bijlage 2 (Onderzoek optimalisatie supermarktstructuur Franeker).

1.2 De marktruimte voor supermarkten in Franeker is beperkt.

In Franeker is er voor supermarkten nog beperkte marktruimte aanwezig. Er is geen ruimte voor de nieuwvestiging van supermarkten. Wel is er ruimte voor opwaardering van de supermarkt aan de westkant van de binnenstad en beperkte ruimte voor uitbreiding van een aantal bestaande supermarkten. Hierbij zal maatwerk worden geboden. Voor een uitgebreide motivering wordt verwezen naar bijlage 2 - Onderzoek optimalisatie supermarktstructuur en 6 - Analyse marktruimte

supermarkten Franeker.

1.3 Het voorzieningenniveau in de dorpen zal hierdoor niet worden aangetast.

Voortzetting van het huidige beleid door geen nieuwe supermarkten toe te staan brengt met zich mee dat er niet nog meer mensen uit de dorpen naar de stad worden getrokken. Door terughoudend om te gaan met uitbreiding van supermarktmeters wordt ook het draagvlak voor dorpssupermarkten in de omliggende kernen niet verstoord. Zowel tijdens de kernteambijeenkomst als nadien schriftelijk namens een aantal ondernemers aangegeven dat men tevreden is met de uitkomst om in Franeker geen ruimte te bieden aan een nieuwe (extra) supermarkt (bijlage 10 en 11).

2.1 Hiermee wordt een basis gecreëerd voor een toekomstbestendige binnenstad.

Met deze geactualiseerde binnenstadsvisie wordt een basis gecreëerd die er voor zorgt dat Franeker de verzorgingsfunctie als regionaal boodschappencentrum kan behouden en die kansen biedt voor Franeker om uit te groeien tot toeristisch-recreatief centrum (zie paragraaf 2.1 bijlage 5). Dit met als doel om de bezoekersaantallen van mensen die naar Franeker komen te behouden en te vergroten. Hiervoor zal worden ingezet op een concentratie van voorzieningen in kansrijke gebieden met eigen onderscheidend profiel (zie paragraaf 2.2 bijlage 5). Dit is het hoofddoel van de binnenstadsvisie. Aanvullend hierop worden een aantal projecten en kansen benoemd die, bij realisering, het centrum zullen versterken en aantrekkelijker zullen maken (zie paragraaf 2.3 bijlage 5). De projecten zijn:

1. Herontwikkeling Ockingahiem /Sjaardemastraat
2. Vergroenen inrichting binnenstad
3. Herinrichten Dijkstraat en Zuiderkade
4. Zichtbare tuinen en bolwerken
5. Bereikbare binnenstad met mogelijke Unesco status
6. Markeren centrumtrek

Voor een uitgebreide beschrijving en motivering wordt verwezen naar bijlage 5.

3.1 De herinrichting van de Dijkstraat draagt bij aan de vergroting van de aantrekkingskracht, de beleving en de toekomstbestendigheid van de binnenstad van Franeker

Op 3 september 2020 (bijlage 7) heeft uw raad ingestemd met de herinrichting van het oostelijk deel van de Dijkstraat conform het rapport het rapport Dijkstraat Oost, de verbindende schakel (bijlage 8). Bedoeling is om dit rapport uit te werken naar een rapport dat kan dienen als basis voor de herinrichting van de gehele Dijkstraat. Uitgangspunt is om de Dijkstraat weer de verbindende schakel te maken tussen de oostelijk entree van de stad en de binnenstad, zoals dit door de eeuwen is geweest. Door de herinrichting van de Dijkstraat zal de ruimtelijke en functionele structuur van de binnenstad van Franeker verbeteren. Dit zorgt er voor dat de binnenstad aantrekkelijker wordt voor potentiële bewoners en dat het vestigingsklimaat voor winkeliers aantrekkelijker wordt. Dit sluit ook prima aan bij het speerpunt Bereikbaarheid & woon- en leefklimaat uit de SWOT analyse Waadhoeke / Harlingen.

Inmiddels is de herinrichting van de Mauritsbrug gereed. Voor de overige fases van de herinrichting van de Dijkstraat Oost en voor Dijkstraat West is nog geen budget beschikbaar gesteld. Gezien het belang en de potentie van de Dijkstraat wordt voorgesteld om hiervoor bij de behandeling van de kadernota een bedrag op te nemen en te betrekken bij de dan integraal te maken afweging.

4.1 De realisering van deze projecten draagt bij aan de vergroting van de aantrekkingskracht, de beleving en de toekomstbestendigheid van de binnenstad van Franeker.

De in de visie genoemde projecten en kansen (zie paragraaf 2.3 bijlage 5) kunnen er toe bijdragen dat de aantrekkelijkheid van Franeker wordt vergroot voor potentiële bewoners en bezoekers en dat het vestigingsklimaat voor winkeliers en horeca aantrekkelijker wordt.

Deels gaat het om kansen op de lange termijn (Omgeving Ockingahiem/Sjaardemastraat) en is de afhankelijkheid van anderen groot, deels gaat het om concrete projecten waarbij de gemeenten, ondernemers en musea in de stad een rol hebben: Vergroenen inrichting binnenstad, zichtbare tuinen en bolwerken, markeren centrumtrees. Ook het belang van bestaande trajecten (mogelijke Unesco-werelderfgoedstatus, herinrichting Dijkstraat en Zuiderkade) worden genoemd. Blijvend punt van aandacht is de parkeersituatie in en om het centrum van Franeker. Om de ontwikkelingen te monitoren worden jaarlijks tellingen verricht. Ook de effecten van een mogelijke werelderfgoedstatus van het planetarium zijn in beeld gebracht (bijlage 13).

Om deze kansen te benutten is in eerste instantie onderzoeksgeld benodigd om deze kansen om te zetten in concrete planvorming. Hiervoor is € 30.000,- benodigd. Het college ziet mogelijkheden om die kosten op te vangen binnen bestaande budgetten.

Kanttekeningen

1.1. Het betreft hier alleen de actualisatie het supermarktbeleid voor de stad Franeker.

Voor dorpen is geen supermarktbeleid. Indien er in dorpen vraag is om een supermarkt te realiseren en/of uit te breiden dan zal maatwerk worden geboden. De analyse marktruimte die is uitgevoerd (bijlage 6) laat zien dat er voor alle inwoners op relatief korte afstand de mogelijkheid is om dagelijkse boodschappen te doen.

De reden om specifiek de supermarkten in de stad Franeker tegen het licht te houden in samenhang met de actualisatie van de binnenstadvisie voor Franeker is omdat er een duidelijke relatie ligt tussen het supermarktbeleid voor Franeker en de binnenstadvisie voor Franeker. Concreet betreft dit het combinatiebezoek supermarkt/binnenstad. Dit is voor de binnenstad van Franeker erg belangrijk (zie 1.1 onder motivering). Dit combinatiebezoek doet zich niet voor bij supermarktbezoek in dorpen. Daarnaast bieden de onderzoeken een antwoord richting marktpartijen (supermarkten) die zich in (de randen van) Franeker willen vestigen: er is beperkt marktruimte, het belang van combinatiebezoek supermarkt/binnenstad is groot en nieuwvestiging kan een negatief effect hebben op de voorzieningen in de omliggende dorpen.

1.2 Een koopstromenonderzoek zal niet tot andere conclusies leiden.

Een koopstromenonderzoek is een middel om inzichtelijk te krijgen waar inwoners van een bepaald gebied hun aankopen doen én waar bestedingen in een bepaald winkelgebied vandaan komen. Een dergelijk onderzoek heeft alleen meerwaarde als het op provinciaal schaalniveau plaats vindt. Zou men dit regionaal willen aanvliegen, dan moet het onderzoeksgebied in ieder geval al 25% van de provincie beslaan om tot een valide uitkomst te komen. De kosten hiervan zouden dan tussen de € 40.000 en € 50.000 bedragen. Het laatste provinciale koopstromenonderzoek heeft in 2017 plaatsgevonden (zie bijlage 14).

Uitgangspunt bij het onderzoek van DTNP naar de supermarktstructuur is geweest dat er grote waarde is van supermarkten in de dorpen in Waadhoeke. Er is modelmatig gekeken naar welke oriëntatie op Franeker er maximaal te verwachten is van gebieden buiten Franeker. Op basis van die analyses is de

conclusie om géén significante toevoegingen te laten plaatsvinden op het supermarktaanbod in Franeker. Hiermee wordt er dus ook zoveel mogelijk bestaansrecht geboden aan de supermarkten in de dorpen. Het onderzoeksbureau geeft aan dat in het kader van het onderzoek naar supermarkten in Franeker een koopstroomonderzoek niet tot andere conclusies zal leiden.

1.3 Voor het parkeren in Franeker is er actueel beleid.

In 2019 is de Parkeervisie Binnenstad Franeker vastgesteld en in 2020 de Nota Parkeernormen. Hier vloeien diverse maatregelen uit voort die een aantrekkelijke binnenstad beogen, zowel voor bezoekers, bewoners als ondernemers. In de visie staat een gezonde balans tussen enerzijds leefbaarheid, ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid en anderzijds de bereikbaarheid voor autoverkeer voorop. Een aantrekkelijk centrum is een bereikbaar centrum waarin de vraag naar parkeerplaatsen op een passende manier wordt gefaciliteerd. Met de jaarlijkse monitoring kunnen we adequaat inspelen op actuele ontwikkelingen. Ook wordt er geanticipeerd op mogelijke grotere ontwikkelingen zoals een mogelijke werelderfgoedstatus van het planetarium. Er is onderzoek gedaan naar de mogelijke gevolgen van de parkeercapaciteit wanneer het planetarium de werelderfgoedstatus krijgt (bijlage 13). Uit dit onderzoek blijkt dat de toename van het aantal auto-bezoekers van het Planetarium vooralsnog niet zodanig groot is dat dit direct tot capaciteitsproblemen leidt. Er liggen al concrete plannen om de capaciteit rondom het centrum verder te vergroten (nieuw parkeerterrein Julianastraat) en er wordt aanbevolen om de bezoekers van het planetarium te verwijzen naar de terreinen rondom het centrum, juist om de druk in de binnenstad te beperken.

Door het jaarlijks monitoren van de parkeerdruk, worden de effecten van de verwachte groei in kaart gebracht en kunnen er tijdig maatregelen worden genomen.

1.4 Het vaststellen van het supermarktbeleid is niet afhankelijk van de uitspraak van de rechter.

Er loopt een procedure bij de Raad van State over het verzoek van RetailPlan het bestemmingsplan Franeker-Zuid te wijzigen. Tijdens de kernsessie werd de indruk gewekt dat het supermarktbeleid niet kon worden vastgesteld, zo lang de Raad van State nog geen uitspraak in de gerechtelijke procedure heeft gedaan. Dat is onjuist. Het vaststellen van het supermarktbeleid is hier niet afhankelijk van en hoeft niet te wachten op de uitspraak van de rechter in die gerechtelijke procedure.

Analyse

Voor een uitgebreide analyse wordt verwezen naar de bijgevoegde bijlagen 2, 5, 6 en 8.

Alternatieven

Alternatief is om het aan de markt over te laten en niet te sturen op de vestiging van supermarkten in Franeker en niet te sturen op de concentratie van voorzieningen in de binnenstad. Gevolg hiervan zal zijn dat het combinatiebezoek zal afnemen en de ruimtelijke en functionele structuur en vitaliteit van de binnenstad van Franeker zal verslechteren. De aantrekkingskracht van Franeker zal verminderen voor potentiële bewoners en bezoekers en het vestigingsklimaat voor winkeliers zal minder aantrekkelijker worden. Dit zal ten koste gaan van de ondernemers, bewoners en bezoekers in de binnenstad.

Vervolg

Na vaststelling zal de geactualiseerde binnenstadsvisie worden betrokken bij de Omgevingsvisie voor Waadhoeke en zal de gewenste functioneel ruimtelijke structuur voor zowel het supermarktbeleid als ook de binnenstadsvisie worden opgenomen in het Omgevingsplan voor Waadhoeke. Voor de

herinrichting van de Dijkstraat zal (afhankelijk van de definitieve toekenning van extra middelen) een planning worden gemaakt zodat in 2024 kan worden begonnen met de uitvoering. Voor de genoemde projecten 'Vergroenen inrichting binnenstad', 'Zichtbare tuinen en bolwerken' en 'Markeren centumentrees' zal opdracht worden verstrekt om deze projecten om te zetten in concrete plannen. Daar zal dit jaar een start mee worden gemaakt.

Inwonersparticipatie

Voor het onderzoek optimalisatie supermarktstructuur zijn alle supermarkteigenaren in Franeker bevraagd en hebben input kunnen leveren. De geactualiseerde binnenstadvisie is tot stand gekomen in samenwerking met een brede projectgroep (zoals aangegeven in het projectvoorstel, bijlage 9), bestaande uit diverse ondernemers, eigenaren en belangenverenigingen uit de binnenstad. De stakeholders waren vertegenwoordigers van Lokaal Retailbelang, Horeca Franeker, Binnenstadsmanagement, Commerciële Club Noordwest Friesland, Ondernemersvereniging Franeker, Vrienden van de stad Franeker en afvaardiging van de culturele sector van Franeker. Samen met hen is gereflecteerd op de veranderingen in de stad sinds 2013 en zijn we in gegaan op de toekomstige functie van de binnenstad. Ook zijn de locatie-specifieke kansen en bedreigingen benoemd. Zo is in kaart gebracht welke aanpassingen gewenst zijn en dit is uitgewerkt in onderliggend rapport, Actualisatie binnenstadvisie Franeker.

Bovenstaande stakeholders zijn uitgenodigd omdat de visie vooral gericht is op het economisch functioneren van de binnenstad. Dit document gaat later een plek krijgen in bijvoorbeeld een op te stellen omgevingsplan wat via een uitgebreide procedure tot stand komt. Het stuk heeft dan ook geen rechtstreekse rechtsgevolgen.

Inwoners zijn meegenomen tijdens de inloopbijeenkomst van 30 maart jl. Ze hebben kennis kunnen nemen van het stuk, input kunnen geven, de impact is uitgelegd en vragen zijn beantwoord. Inwoners zijn gewezen op de mogelijkheid om aanwezig te zijn bij de behandeling in het kernteam van 13 april jl. en eventueel in te spreken.

Tijdens de kernsessie van de raad over het supermarktbeleid en de binnenstadvisie hebben een aantal stakeholders ingesproken. Om hun betoog nogmaals te benadrukken, hebben de Coop van Winsum, de Ondernemersvereniging Franeker en Dijkstraat Oost, een brief gestuurd met de wens het voorstel aan te nemen (bijlage 10, 11 en 12).

Communicatie

Over dit besluit zal intern en extern gecommuniceerd worden via de gebruikelijke kanalen. De Actualisatie Binnenstadvisie Franeker zal worden gepubliceerd en kan worden ingezien.

Financiën

De kosten worden ingeschat op € 30.000. Het college heeft besloten om bestaande budgetten aan te wenden. De helft van € 15.000 uit het budget stedenbouw met als motivering verfraaien van de openbare ruimte / ruimtelijke kwaliteit en de andere helft van € 15.000 uit het budget Gemeentelijk rioleringsplan met als motivering de aanpak van hittestress door het vergroenen van de openbare ruimte. De binnenstad is als aan te pakken locatie aangewezen. Door vergroening zorgen we niet alleen voor een sfeervollere binnenstad, maar zorgen we er ook dat we beter bestand zijn tegen hevige neerslag, hitte en droogte.

Juridisch kader

Er is geen juridisch kader van toepassing. De Actualisatie Binnenstadsvisie Franeker is dan ook niet vatbaar voor bezwaar & beroep. Pas als de gewenste functioneel ruimtelijke structuur voor zowel het supermarktbeleid als ook de binnenstadsvisie wordt opgenomen in het Omgevingsplan voor Waadhoeke ontstaat er een mogelijkheid voor bezwaar en beroep.

Bijlagen

- Bijlage 1: Raadsvoorstel actualisatie supermarktbeleid en binnenstadsvisie 3 maart 2022
- Bijlage 2: Onderzoek optimalisatie supermarktstructuur Franeker
- Bijlage 3: Memo aan de raad van 22 juli 2022
- Bijlage 4: Presentatie aan de Raad van 1 november 2022
- Bijlage 5: Actualisatie binnenstadsvisie Franeker
- Bijlage 6: Analyse marktruimte supermarkten Franeker
- Bijlage 7: Raadsvoorstel herinrichting Dijkstraat Oost
- Bijlage 8: Dijkstraat Oost, de verbindende schakel
- Bijlage 9: Bijlage bij raadsvoorstel 3 maart 2022; Projectvoorstel actualisatie binnenstadsvisie en supermarktstructuur Franeker
- Bijlage 10: Mail Coop Winsum
- Bijlage 11: Brief OVF
- Bijlage 12: Mail Dijkstraat Oost
- Bijlage 13: Rapportage verkeersonderzoek Planetarium Franeker
- Bijlage 14: Koopstromenonderzoek Fryslân 2017

Burgemeester en wethouders van Waadhoeke

, burgemeester

, secretaris

NR.: D2023-02-031908

De raad van de gemeente Waadhoeke

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke van 30 mei 2023;

BESLUIT

1. Het huidige supermarktbeleid voor Franeker voortzetten en geen nieuwe supermarkten toe te staan in Franeker.
2. De 'Actualisatie Binnenstadsvisie Franeker' vast te stellen.
3. De kosten van de herinrichting van de Dijkstraat te betrekken bij de behandeling van de kadernota van 2024.
4. Te starten met het uitwerken van planvorming voor de projecten 'Vergroenen inrichting binnenstad', 'Zichtbare tuinen en bolwerken' en 'Markeren centrumtrees'.

Aldus vastgesteld in de openbare
raadsvergadering van 29 juni 2023,

, voorzitter

, griffier